

vore mægtige Industrier, Ledere af vore Banker og Handelshuse o. s. v.

Efterhaanden som denne Udvikling er foregaaet, er det en given Sag, at Arbejdernes hele Stilling til Arbejdet ogsaa er blevet en anden. Den Gang hans Stilling var den, at han udførte sit Arbejde paa haandværksmæssig Maade, det vil sige med Hændernes Arbejdskraft, at han selv udtænkte og formede sit Arbejde, var Stillingen en helt anden end nu, hvor han bliver sat til at passe en Maskine, ved Hjælp af hvilken man udarbejder visse Dele, som senere samles til det Produkt, der skal fremstilles. Den Udvikling, som her er foregaaet, kræver naturligt, at man ogsaa lægger Mærke til, hvordan det gaar til i disse Virksomheder. Hvis man skal have en interesseret Arbejderstand paa Fabrikkerne, maa man ogsaa gøre Arbejderne interesserede i selve Virksomheden. Som det nu gaar, er det en automatisk Virksomhed, som for et levende Menneske er uudholdelig i Længden. Det skulde derfor glæde mig, hvis vi i en nær Fremtid fra den højtærede Socialminister kunde faa et Forslag om en anden Ordning i vor Industri end den, vi nu har.

Vi maa gøre Arbejderen delagtig i, hvad der foregaar paa hans Arbejdssted, det er Arbejderen, der er den virkelige Producent, det er ikke Direktøren, der sidder paa sit Kontor og mange Gange kun er Teoretiker i den Branche eller den Industri, hvis Chef han er. Han maa kunne tage mod Raad og Vejledning fra de Menneskers Side, der udfører det praktiske Arbejde. Hvis nogen under de Forhold, vi nu lever under, vover at gøre opmærksom paa, at det og det Produkt kunde formes paa en anden Maade, at der kunde tænkes nye Former for Produktionen, saa faar han til Svar: Det har du intet Begreb om, vær's god at passe dig selv, du er Arbejder, du duer overhovedet ikke til at tænke over saadanne Sager. Det er jo en stor Fejltagelse, vi har mange, mange intelligente Arbejdere, Arbejdere, der er skabt med saadanne Evner, at der er mange Direktører og ogsaa andre, der slet ikke er i Besiddelse af tilsvarende Evner.

Det er derfor ganske givet, at vi — ligesom man har gjort i mange andre Lande — maa komme ind paa en Lovgivning, hvor der gives Arbejderne Ret til at deltage levende i Produktionen, saaledes at de faar nogen virkelig Interesse i at følge med i, hvad der foregaar i Virksomheden. At en Virksomhed, som giver Overskud, skulde tvinges til at forelægge Arbejderne sit Regnskab — skulde det være nogen

Ulykke? Jeg er temmelig overbevist om, at hvis vi tidligere havde haft denne Ordning, vilde mange af de Industrikriser, som har fundet Sted, slet ikke være forekommet. I Øjeblikket er det saaledes, at Samfundsforholdene har udviklet sig derhen, at det store Flertal af Befolkningen ikke mere kan leve af Landbruget — og ogsaa dette bliver mere og mere Industri. Det er derfor givet, at vi maa skaffe Plads til den voksende Befolkning i Byerne, i de Virksomheder, som vi har der. Og der kommer Industrien altid til at blive en mægtig Faktor til at skabe Arbejde, men kun for saa vidt man ogsaa her i Landet søger at indføre en anden Ordning end den, vi nu har. Vi bør have et saadant Organ som det, jeg her taler om — man kalde det for Bedriftsraad, eller hvad man nu vil —, hvor disse Ting kunde samles. Vi har nu et System i vore Organisationer, som vi kalder Tillidsmandssystemet, og dette Tillidsmandssystem beskytter gennem Aftaler mod Afskedigelser og paa en Del andre Omraader, idet Tillidsmanden er i Stand til at tale sine Kammeraters Sag. Men han har naturligvis ingen som helst Ret til at foreslaa Ændringer i Produktionsmaaden eller med Hensyn til, hvad der f. Eks. foregaar i selve Administrationen, noget saadant finder ikke Sted. Derfor kan vi i Virkeligheden sige, at det gamle System virker som en Slags Diktatorsystem, det er ikke noget demokratisk System, vi har i vor Industri og vort Haandværk, tværtimod.

Ser vi paa de Virksomheder, der har Aktier paa Børsen, og som der handles med der — og det er de eneste Virksomheder, som vi nogenlunde kan kontrollere —, ser vi jo, at der blandt dem er Foretagender, som endog i disse sløje Aar giver 15, 24, 25 pCt., 15, 15, 15 pCt., 22, 22, 22 pCt. i Rente af den Kapital, der staar i Aktierne. Det vil med andre Ord sige, at naar man tager Hensyn til, hvad disse Foretagender gav i Udbytte under Krigsperioden, har den Mand, som ejede en saadan Aktie, faaet den tilbagebetalt flere Gange, og han er endnu i Besiddelse af Aktien og kan blive ved at bære sine 20—25 pCt. uden at tage noget som helst Hensyn til, at den Mand og Kvinde, der er Aarsag til, at han kan hæve disse Procent, ikke har nogen som helst Indflydelse paa eller nogen som helst Indsigt i, hvorfor disse Penge er kommet til Stede, og paa hvilken Maade de er kommet til Stede. Vi erindrer jo alle sammen den rasende Kamp, Cikoriefabrikkerne førte, hvordan en eller to Mænd pludselig fandt paa at dele 3½ Mill. Kr. Er det et For-